

Beheerplan

Landgoedontwikkeling 't Hoefke (gemeente Oosterhout)

Januari 2026

Colofon

Opdrachtgever: Familie Poppelaars ©
StadgoedLandgoed januari 2026
Oosterhoutseweg 43, 4816KC Breda, info@stadgoedlandgoed.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Aanleiding	5
Analyse en context	6
Ruimtelijk plan en natuurontwikkeling	6
Beheer van de Natuur- en Landschapstypen	9
Algemeen	9
1. Groenblauwe landschapselementen - Poel L01.01	11
2. Voedselarme venen en vochtige hei - zwakgebufferd Ven N06.05	13
3. Groenblauwe landschapselementen - Houtwal en houtsingel L01.02	15
4. Droge bossen - Dennen-, eiken- en beukenbos N15.02	17
5. Groenblauwe landschapselementen - Knip- en scheerheg L01.05	21
6. Kruiden- en Faunarijk grasland N12.02	22
7. Solitaire bomen	26
8. Wandelpaden	27
9. Algemeen beheer	27
Openstelling publiek	28
Overgangsbeheer	28
Duurzame instandhouding	30
Natuurschoonwet	30
Doorsneden	31

Inleiding

Aanleiding

Voor het gebied tussen Rijen, Oosterhout en Breda is een visie opgesteld voor de ontwikkeling van een landschapspark 'de Open Linie'. Eén van de voorstellen uit dit landschapspark is het herstel van de landschappelijke waarden van het oude buurtschap Seters ten zuidoosten van Oosterhout. Hier wordt gestreefd naar een kleurrijk en gevarieerd gebied, dat goed bereikbaar is voor zowel auto- en langzaam verkeer en mede daardoor een centrale rol kan vervullen in het functioneren van het landschapspark. Binnen de visie voor Seters past de transformatie van een deel van de aanwezige landbouwgronden tot een zogenoemd nieuw landgoed. De eigenaar is voornemens 5 ha landbouwgrond te transformeren naar natuur en ook twee nieuwe landgoedwoningen te realiseren. De gemeente Oosterhout en de eigenaar hebben de handen ineengeslagen om dit idee tot stand te brengen: het nieuwe Landgoed 't Hoefke.. Deze beheervisie is een verplicht achtergronddocument bij dit bestemmingsplan.

In het beheerplan wordt beschreven hoe Landgoed 't Hoefke duurzaam in stand gehouden en beheerd zal worden. In de regels van het bestemmingsplan is een voorwaardelijke verplichting opgenomen waarmee de aanleg, beheer en instandhouding van het landgoed is geborgd. Het feitelijke beheer van de nieuwe natuur is niet geregeld in het bestemmingsplan. Dit is echter van cruciaal belang om de gewenste natuurdoeltypen te realiseren. Afspraken over het beheer worden vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst die tussen de initiatiefnemer en gemeente wordt afgesloten. Het beheerplan vormt ook een onderdeel van deze overeenkomst en wordt aan deze overeenkomst gehecht.

Bij de uitwerking van het beheerplan is zoveel mogelijk aangesloten bij de systematiek van de Subsidie Natuur en Landschap (SNL) en stimuleringsregeling Landschap van Noord-Brabant (STILA). Beide subsidieregelingen kennen een systeem met beheervoorschriften waar de aanvrager zich aan moet houden en waarop gecontroleerd wordt. Deze systematiek vormt ook een goede basis voor het beheer van nieuwe natuur op nieuwe landgoederen.

Iedere zes jaar zal tussen de gemeenten en de eigenaar overleg plaatsvinden waarbij wordt getoetst of de voorschriften ten aanzien van het beheer en onderhoud van de natuur- en landschapstypen zoals omschreven in het beheerplan aangepast moeten worden.

Analyse en context

De buurtschap Seters is een van de oudste agrarische nederzettingen in het landschapspark: het bestaat vermoedelijk al sinds de middeleeuwen. 't Hoefke was een vrijstaande boerderij op een strategisch kruispunt tussen Oosterhout, Dongen, Breda en Rijen. Een tijdlang is er een kleine uitspanning geëxploiteerd.

De ondergrond van Seters zijn overwegend dekzandafzettingen. Plaatselijk komt, of beter gezegd kwam, veel leem voor. Aan de westzijde van het gebied zijn in de 18^e en 19^e eeuw grote stuifduinen ontstaan. Plaatselijk werden houtwallen aangeplant om Seters tegen het oprukkende zand te beschermen; mogelijk vinden we langs de Hoevestraat een overstoven voorbeeld van zo'n houtwal. Sommige akkers hebben een bolle vorm, wat zou kunnen wijzen op een langdurige bemesting. Op de bodemkaart vinden we echter geen aanduiding als enkeerdgrond terug; de gronden zijn hier overwegend gekarteerd als veldpodzolgronden.

Een opvallende verschijning is het golvende reliëf met dieperliggende akkers. Deze ontstonden vrij recent door de leemwinning voor de steenfabriek in Dorst. Langs de hoofdspoorlijn Breda-Tilburg was een zogenoemd raccordement aangelegd, van waaruit een smalspoorlijntje over het gebied liep tot ver in het noorden. De leemputten in de boswachterij Dorst zijn van vergelijkbare afkomst, maar dan van de steenfabriek de Vijf Eiken in Rijen.

Het Seterse boerenleven was lange tijd in trek bij vakantiegangers uit de Randstad. Toen het toerisme afnam, schakelden de boeren noodgedwongen over op grootschalige veehouderij of professionele vormen van recreatie. Diverse campings danken daaraan hun bestaan.

Ruimtelijk plan en natuurontwikkeling

De natuurontwikkeling op het nieuwe landgoed kenmerkt zich door drie belangrijke zaken toevoegingen aan het bestaande natuurgebied - ter vervanging van de huidige maïsakker.

In de eerste plaats is er sprake van een groot areaal kruiden- en faunarijk grasland (N12.02), dat wordt gekenmerkt door een grote variatie in structuur (plaatselijk stukjes ruigte en struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom

zorgen voor diverse typen graslandverbonden. De ruigere stukken met hogere en in de winter overstaande planten zijn van groot belang voor insecten en (zoog)dieren. Het grasland biedt een belangrijke voedselbron voor diverse zoogdieren en insecten uit het omliggende bos. Het grasland kan plaatselijk een tijdelijke fase zijn die overgaat naar schraalgrasland, wanneer de omstandigheden gunstig zijn.

In de tweede plaats wordt er aansluitend aan het huidige bos (NNB; geen eigendom van het landgoed) een aantal boselementen en houtsingels toegevoegd (N15.02 en L01.02), met speciale aandacht voor de ontwikkeling van struweelrijke randen. Deze mantelvegetaties zijn cruciaal voor de overgang van het bos naar het open kruidenrijke grasland; momenteel is die overgang onder de maat. Er is duidelijk invloed van het nabije bos: door beschaduwing, bladval, windluwte, et cetera. Er zijn veel planten- en diersoorten die alleen in de zoom voorkomen. Ook waar geen nieuw bos wordt geplant, wordt de bestaande bosrand aangevuld met zoomvegetaties.

Ten derde worden twee waterpartijen (L01.01) aangelegd, geënt op een laagte in het huidige maaiveld als gevolg van de leemwinning. Dankzij de aanwezigheid van leemrestanten in de bodem is de verwachting dat hier een zwak-gebufferd watermilieu kan ontstaan, dat lijkt op een ven, zoals we dat milieu ook in de aangrenzende Leemputten aantreffen. Dit milieu is belangrijk voor amfibieën zoals de Kleine watersalamander of de zeldzamere Kamsalamander.

In de ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op de ruimtelijke opbouw en zichtlijnen, als ook op de recreatieve ontsluiting van het gebied. Het bijbehorende schetsplan is in deze rapportage als separate pagina opgenomen.

Landgoed 't Hoefke Inrichtingsplan

| definitieve versie 7 januari 2026 |

Legenda

- Natuur: kruiden- en faunairijk grasland
- Natuur: bos en struweel
- Agrarisch gebied: akkergewassen
- Woonkavels; erf/tuin
- Ven/poel
Waterstand gemiddeld 4m+NAP /
Waterstand hoog 4,4m+NAP
- Zaksloot (infiltratie)
- Bos bestaand
- Recreatieve route laarzenpad
- Toegang (beheervoertuigen)
- Toegangspoort
- Huidige woning/bijgebouwen
- Nieuwe woningen
- Boomgaard
- Haag
- Uitzichtspunt bezoekers
- Zichtlijn
- Landschapsinpassingsplan (LIP)
(geen onderdeel van het landgoed)
- Doorsnede

0 100 m
A1 formaat schaal 1:1000

Beheer van de Natuur- en Landschapstypen

Algemeen

In het landgoed wordt ruim 5 hectare landbouwgrond omgevormd naar nieuwe natuur. Het gaat hierbij om de volgende natuur- en landschapstypen, in overeenstemming met de index-natuur-en-landschap van Bij12¹.

nr	Natuur- of landschapstype	Code	Beheer type	Code	Bron
1	Groenblauwe landschapselementen	L01	Poel en klein historisch water	01	BIJ12
2	Voedselarme venen en vochtige hei	N06	Zwakgebufferd ven	05	BIJ12
3	Groenblauwe landschapselementen	L01	Houtwal en houtsingel	02	BIJ12
4	Droge bossen	N15	Dennen-, eiken- en beukenbos	02	BIJ12
5	Voedselrijke graslanden en akkers	N12	kruiden- en faunarijk grasland	02	BIJ12
6	Groenblauwe landschapselementen	L01	knip- of scheerheg	05	BIJ12
7			Solitaire bomen	NVT	NVT
8			Wandelpad	NVT	NVT

De beheervoorschriften per natuur- en landschapstype zijn gebaseerd Standaardkostprijs directe werkzaamheden natuur- en landschapsbeheer 2025 van BIJ12. De solitaire bomen en het wandelpad komen niet voor in de index-natuur-en-landschap van Bij12. Hiervoor is een het normale beheer opgenomen.

Bij het beheer van het landgoed wordt de Omgevingswet in acht genomen.

Overgangen naar privé eigendommen van woningen met knip- en scheerheggen zijn geen onderdeel van het beheer van het landgoed. Dit geldt ook voor de erfinrichting van de huidige

¹ Bron: <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/>

Afbeelding: Natuur- en Landschapstypen van het nieuwe landgoed.

Beheervoorschriften

1. Groenblauwe landschapselementen - Poel (L01.01)

Algemene beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers, schapenwasplaatsen, pingoruïnes en veenputten. Vaak vervulde poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de huidige dag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoeien. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend.

Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoeien het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap.

Afbakening

- Zowel een poel als een klein historisch water is doorgaans een geïsoleerd stilstaand water dat gevoed wordt door grond- en/of regenwater.
- Het element heeft een oppervlakte van minimaal 0,5 en maximaal 50 are, in dit geval ongeveer 500 m².

Inrichting

Aanleg van een poel van ca. 507 m². De poel is rijk aan amfibieën en fauna. Ook is de flora goed ontwikkeld. Ten minste 20% en maximaal 50% van het wateroppervlak is begroeid met ondergedoken of drijvende waterplanten. De poelen op het landgoed zullen tussen 1 oktober en 1 juli minstens 0,5 meter diep zijn in verband met voortplanting van amfibieën. De oevers

zijn voor het grootste deel vrij van begroeiing met struiken en bomen zodat er weinig bladafval in het water kan vallen. Daarnaast moet er zon op de poel staan. Bij het beheer van de poel wordt geen onderscheid gemaakt tussen omvormingsbeheer en instandhoudingsbeheer, omdat het in beide gevallen gelijk is.

Beheerpakket 9 Poel en klein historisch water

Pakketvariant 9d Grote poel met jaarlijks beheer en pakket 9b Grote poel met jaarlijks beheer en groot onderhoud (eens in de 6-12 jaar, afhankelijk van de situatie)

Beheereisen

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de lente uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond.
- Jaarlijks beheer van de poel bestaat uit controleren dat de poel niet dichtgroeit en schonen waar dat nodig is (15 augustus-15 oktober).
- Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juli tot 15 november. Dit helpt ook om te voorkomen dat er vissen in de poel overleven.
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte uitgerasterd.
- Maximaal 10% van de oeverlengte is begroeid met inheemse bomen en/of struiken.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Slootmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Maai- en schoningswerkzaamheden worden verricht in de periode tussen 15 augustus en 15 oktober.

Poel en klein historisch water (per stuk)			
Oppervlakte circa 507 m ² (grote poel)			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
Onderhouden/vervangen raster	Jaarlijks onderhoud raster	1	65%
Maaien landschapselement	Afvoeren en verwerken maaisel	0,2	65%
Maaien landschapselement	Uitmaaien grote poel met korfmaaier	0,2	65%
Opschonen/baggeren poel	Afvoeren bagger met trekker en dumper	0,1	49%
Opschonen/baggeren poel	Baggeren poel met gesloten bak	0,1	49%
Tijdelijk verwijderen raster	Bevestigen draad na uitvoering werk (per poel)	0,1	65%
Tijdelijk verwijderen raster	Tijdelijk onderbreken raster en oprollen	0,1	65%

2. Voedselarme venen en vochtige hei - Zwakgebufferd Ven (N06.05)

Algemene beschrijving

Een Zwak gebufferd ven bevat zeer helder water met vegetaties van biesvormige planten. Vennen zijn laagten met water die in de zomer soms droogvallen. Rond de vennen komen doorgaans droge en natte heide en soms kleine zeggenvegetaties of blauwgrasland voor. Het water is voedselarm, een beetje gebufferd en is daarom niet echt zuur. De oorzaken voor de lichte buffering, in een zure omgeving, zijn verschillend. De buffering kan veroorzaakt worden door stroming van water. Zwak gebufferd ven kan liggen in een slenk die de winter de afvoer van het water uit de heidevelden verzorgt of er kan een bovenloopje door het ven stromen. Andere oorzaken zijn het toestromen van grondwater of de aanwezigheid van een lemige bodem. Het aantal zwakgebufferde vennen is in het verleden groter geweest, door menselijk gebruik van de vennen werd de bodem opgewoeld. Bij opwoelen van de bodem lossen mineralen uit de bodem op in het water, hierdoor wordt het water gebufferd. Schapen werden in de vennen gewassen en er werd regelmatig in de vennen gezwommen. Door deze buffering onderscheidt het zich van zure vennen; verlanding naar hoogveen wordt door de buffering afgebroken. De buffering uit zich in een ijle, veelal uit zeldzame planten bestaande vegetaties. Kenmerkende soorten zijn waterlobelia, oeverkruid, ongelijkbladig fonteinkruid, pilvaren, moerashertshooi, veelstengelige waterbies, grote en kleine biesvaren.

Belangrijk gegeven is de aanwezigheid van soortgelijke natuurtypen op korte afstand (circa 300 meter) in de Nieuwe Leemputten van de Boswachterij Dorst.

Afbakening

Het beheertype Zwakgebufferd ven omvat wateren die gekarakteriseerd worden door vegetaties met Waterlobelia, Oeverkruid, Ongelijkbladig fonteinkruid, Pilvaren, Moerashertshooi, Veelstengelige waterbies, Grote of kleine biesvaren. Het beheertype komt voor in het Zandlandschap.

Het water is matig tot zwak zuur en arm aan fosfaten en stikstof, de bodem bestaat overwegend uit zand.)

Inrichting

De waterpartij wordt aangelegd in het momenteel laagste deel van het landgoed die het gevolg is van de leemwinning. De vorm en de aanleg is dan ook een verwijzing naar de geschiedenis van deze plek. De waterpartij wordt uitgegraven tot een diepte van circa 3.0 + NAP, met oevers in een talud van circa 1:4. De huidige maaiveldhoogte is ongeveer 6.6 + NAP.

Beheerseisen

- Een zwakgebufferd ven met variatie aan structuur in de vorm van aanwezigheid van permanent open water, schaars begroeide, zandige oever, verlandingsvegetatie en waterplantenvegetatie is rijk aan planten, amfibieën en libellen.
- Voor de fauna is het belangrijk dat het ven het merendeel van de dag in de zon ligt. Het beheertype bestaat hoofdzakelijk uit open water inclusief droogvallende oevers, met een lage bedekking van veenmossen.
- Maatregelen bestaan daarom uit een combinatie van de volgende ingrepen:
 - Jaarlijks uittrekken jonge boompjes: herfst (winter), dit is voorwaarde voor goede bezonning;
 - Kappen bomen indien nodig: herfst (winter); berk in februari;
 - Begrazen; periodieke drukbegrazing, voor variatie in oevertvegetatie, of;
 - Maaien: (delen van) oevertvegetatie met afvoer maaisel; eenmaal/jaar, eind september;
 - (deels) Opschonen/plaggen: eenmalig, gefaseerd (doorgaans afgeraden, omdat het verzuring in de hand kan werken); alleen bij verregaande verlanding.
- Als de slibbodem gebaggerd moet worden wanneer er te veel organisch materiaal is opgehoopt op de bodem, is het cruciaal om dit gefaseerd te doen om de fauna en leefgebieden te beschermen.

Zwakgebufferd ven			
Oppervlakte circa 3095 m²			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
verwijderen top laag	plaggen en plagsel naar (tijd.)depot brengen	0,05	3%
verwijderen top laag	baggeren incl. afvoer bagger	0,05	80%
bekalken/bemesten	bekalken (incl. aankoop 125kg/ha)	0,05	3%
maaien, afvoeren/oogsten gew	maaien/oprappen gecombineerd	0,1	10%
maaien, afvoeren/oogsten gew	maaisel afvoeren en composteren 2 ton/ha	0,1	10%
verwijderen ongew. vegetatie	afzetten/afzagen/vellen	0,33	30%
verwijderen ongew. vegetatie	verzamelen ongew.vegetatie	0,33	100%
verwijderen ongew. vegetatie	versnipperen vrijgekomen hout	0,33	30%
onderhouden/vervangen	onderhouden/vervangen brug/duiker/dam/stuw/put	1	20%
onderhouden watergangen	uitmaaien watergang 5 m1/ha	0,3	100%
onderhouden watergangen	slootmaaisel afvoeren en composteren 0.03 ton/ha	0,3	100%
onderhouden wegen	onderhoud ontsluitingspad/-kade 10m/ha	1	100%

3. Groenblauwe landschapselementen - Houtwal en houtsingel (L01.02)

Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgrond.

Deze lijnvormige elementen vormen een belangrijke biotoop voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna in het cultuurlandschap. Ze zijn tevens van belang ter oriëntatie voor vleermuizen en als verbindingszone voor fauna.

Een houtwal of houtsingel is een vrij liggend lijnvormig en aaneengesloten landschapselement, in het geval van landgoed 't Hoefke groeiend op een aarden wal, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken. De begroeiing wordt als hakhout beheerd. De houtwal is minimaal 25 meter lang en maximaal 20 meter breed. Het element wordt periodiek afgezet in een cyclus van eenmaal 12 jaar.

Beheerpakket 20 Hakhoutbeheer en pakket 23 Struweelhaag

Pakketvarianten 20a Jaarlijks onderhoud en 23b Jaarlijks beheer struweelhaag met groot onderhoud (cyclus > 12 jaar)

Beheereisen

- Er is permanente vrijwaring voor begrazing of beschadiging door vee.
- Jaarlijks is minimaal 5% tot maximaal 40% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve van handhaven verschijningsvorm.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24].
- De landschappelijke verschijningsvorm moet in stand blijven.
- Ieder jaar wordt het element gecheckt op dood hout dat een risico oplevert voor de veiligheid. Eventueel worden exoten verwijderd en worden bramen teruggesnoeid.
- Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Het snoeien en afzetten van het element wordt verricht in de periode van winterrust, bij voorkeur tussen 1 december en 15 maart. Overhangende takken kunnen gedurende het hele jaar worden teruggesnoeid. Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de natuurbeschermingswet.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in het element.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Om een dichte struweellaag te kunnen behouden is het van belang dat struiken eens in de 10-15 jaar teruggesnoeid worden. Enkele permanente boomvormers in de houtwal zijn toegestaan, deze

dienen hoog opgekroond te worden, zodat de beplanting daaronder voldoende mogelijkheden houdt zich te ontwikkelen, dan wel te herstellen na snoei.

- Afzetten struiken: eerste afzetbeurt na 6 jaar, vervolgens afzetten iedere 10 à 15 jaar
- Het grondwallichaam wordt in stand gehouden als het element daarvan is voorzien;
- Het element kan vrij uitgroeien en wordt 1 maal per 12 jaar aan drie zijden gesnoeid.
- Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Een raster mag niet aan het struweel of bomen bevestigd worden.

Houtwal en houtsingel (per ha)			
oppervlakte circa 2992 m ²			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
verwijderen ongew. Vegetatie	Bestrijden ongew. houtsoorten houtwal/hakhoutbosje (ha)	0,2	100%
onderhouden/vervangen raster	jaarlijks aanvul. onderhoud raster houtwal (ha)	1	49%
Inboeten landschapselement	Inboeten 1000 stuks per ha	1	36%
Maaaien landschapselement	Maaaien perceelsrand (per hectare)	1	63%
Tijdelijk verwijderen raster	Tijdelijk opbreken raster en oprollen (per ha)	0,1	59%
Vellen/snoeien bomen-landschap	Opruimen en verw. vrijkomend hout (per hectare) normaal onderhoud	0,1	75%
Vellen/snoeien bomen-landschap	Opruimen en verw. vrijkomend hout (per hectare) na eindkap 25 jaar	0,04	20%
	Opruimen en verw. vrijkomend hout (per hectare) na afzetten 7e en 14e jaar	0,08	20%
	Vellen, korten, uitdragen (per hectare)	0,1	75%
	Vellen, korten, uitdragen (per hectare) na afzetten 7e en 14e jaar	0,08	20%
	Vellen, korten, uitdragen (per hectare) na eindkap	0,04	20%

Aanplant

Het plantverband bedraagt 1,5 x 2 meter in groepen van eenheden van drie of een veelvoud van dezelfde soort. De lichtminnende soorten worden aan de rand aan de zonzijde geplant. Beplanting geschiedt rechtstreeks in de bestaande zode of in onderzaai van winterrogge al dan niet in combinatie met een bijenmengsel (afhankelijk van het tijdstip van planten). Met een plantverband van 1,5 x 2 meter wordt één plant per 3 m² geplant.

Soorten aan te planten struweel en boomvormers (onder andere):

- Ruwe berk
- Zomer- en wintereik
- Wilde kardinaalsmuts
- Meidoorn
- Sleedoorn
- Hondсроos
- Vuilboom
- Grauwe wilg

4. Droge bossen - Dennen-, eiken- en beukenbos (N15.02)

Inrichting en beheer

Onder bos wordt verstaan land met een oppervlakte van meer dan 0,5 hectare en een breedte van meer dan 30 meter met meer dan 60% kroonbedekking door bomen of waar deze kroonbedekking in ieder geval kan worden bereikt in de volwassen fase. De bomen hebben een minimale hoogte van 5 meter of kunnen die bereiken in de volwassen fase. Voor de ontwikkeling van een gevarieerde bosrand worden in de buitenste rand brede zones beplant met inheemse struiken.

In de eerste 5-6 jaar zal het beheer intensiever van aard zijn. De beplantingsvakken zullen gemaaid worden, hetzij geheel of alleen de plekken waar probleemkruiden zich vestigen. Na 5-6 jaar zullen de randen met struiken voor de eerste keer worden gedund. De vakken met alleen boomvormende soorten zullen na 10-12 jaar voor het eerst gedund worden.

Het beheer zal na de beginperiode zeer extensief van aard zijn en gericht zijn op de ontwikkeling van een gevarieerd en stabiel bos. Periodiek worden dunningen uitgevoerd.

Omdat er veel wild in de omgeving zit, is het belangrijk om voorafgaand aan, of tegelijk met, de aanplant wildbescherming te regelen. Voor individuele bomen kunnen individuele beschermingsmiddelen gebruikt worden, zoals plantkokers of netkokers (gaas). Gebruik geen kunststof rolstrips; deze groeien in en vervuilen later het bos. Ook kan een raster om de hele aanplant geplaatst worden. Qua kosten ligt het omslagpunt bij ongeveer 600 bomen per hectare. Als je meer bomen beschermd moeten worden, is rasteren vaak goedkoper dan kokers.

Dennen-, eiken- of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Wanneer de bodem meer leem bevat, kennen de bossen een grotere floristische rijkdom.

Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort. Door het zure en voedselarme karakter is er bij ongestoorde ontwikkeling sprake van ophoping van strooisel wat zich met name voordoet bij bossen zonder leem in de ondergrond en bij sterke dominantie van eiken en beuken die zuur strooisel produceren. Vanwege het voorkomen van leemrestanten in de bodem is in voorliggende situatie echter de kans op een wat meer gevarieerde bodemvegetatie kansrijk.

Op open plekken ontwikkelen zich vaak braamstruwelen en vestigen zich struiken als lijsterbes en vuilboom. In late stadia kan hulst dominant aanwezig zijn. De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantal allen (vaak bedreigde) paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten.

Structuurrijke bossen met enige buffering in de bodem, bossen met een hoge luchtvochtigheid en bossen met oude bomen kennen vaak een hogere biodiversiteit.

Afbakening

Dennen-, eiken of beukenbos is te vinden in het Zandlandschap zoals op de Veluwe en delen van Drenthe. Plaatselijk komt het ook voor in het Heuvellandschap en op oude strandwallen. Veel van de bossen zijn vorige eeuw ontstaan als gevolg van aanplant of natuurlijke successie. De culturele invloed is vaak te merken aan bijvoorbeeld ingevoerde boomsoorten en sporen van hakhoutbeheer. Hoewel Dennen-, eiken-, of beukenbos algemeen voorkomt ontbreekt vaak een hoge diversiteit aan flora en fauna. Oorzaken betreffen een geringe structuurrijkdom in voormalige productiebossen, de jonge leeftijd en gevolgen van verzuring en vermessing. Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort. Door het zure en voedselarme karakter is er bij ongestoorde ontwikkeling sprake van ophoping van strooisel wat zich met name voordoet bij bossen zonder leem in de ondergrond en bij sterke dominantie van eiken en beuken die zuur strooisel produceren. Hierdoor is bodemvegetatie vaak beperkt aanwezig. Aanwezigheid van soorten met rijker en makkelijker afbreekbaar strooisel, zoals linde op leemhoudende bodems, zorgt voor een milde humus, en daardoor een beter ontwikkelde bodemvegetatie. Het kronendak is minder gesloten en er is meer variatie tussen lichte en donkere delen. Op open plekken ontwikkelen zich vaak braamstruwelen en vestigen zich struiken als lijsterbes en vuilboom. In late stadia kan hult dominant aanwezig zijn. Bij begrazing zijn ook grazige heidevegetaties aanwezig. Begrazing heeft een sterk effect op omvang en samenstelling van de boomverjonging. Natuurlijke processen zoals windworp kunnen voor variatie in structuur zorgen, maar vaak is (een aanvullend) menselijk beheer nodig om gevarieerde bossen te verkrijgen. Begrazing kan voorkomen dat open plekken weer snel dichtgroeien.

De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddenstoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Structuurrijke bossen met enige buffering in de bodem, bossen met een hoge luchtvochtigheid en bossen met oude bomen kennen vaak een hogere biodiversiteit.

Aanplant

Deze is gelijk aan de aanplant van de houtwal en houtsingel, hierboven beschreven, met andere soorten. Het plantseizoen loopt van november tot begin april. Aanplant gebeurt met bosplantsoen met een hoogte van ongeveer 60-100 cm, in een dichtheid van 1,5 x 1,5 meter in driehoeksverband, wat neerkomt op

ongeveer 4,4 planten per vierkante meter. Deze dichtheid is iets minder dan 1 plant per vierkante meter en zorgt er voor dat er minder concurrentie van de kruidlaag is.

Soortenlijst aan te planten bos:

- Ruwe berk
- Zomer- en Wintereik
- Zomer- en Winterlinde
- Grove den

en aangevuld met onder andere:

- Hulst
- Wilde liguster
- Lijsterbes
- Hazelaar
- Vuilboom

Beheereisen

- Het bosje wordt beheerd als bos met hoog opgaande bomen.
- Er is permanente vrijwaring voor begrazing of beschadiging door vee.
- Jaarlijks is minimaal 5% tot maximaal 40% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied is gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve handhaven verschijningsvorm.
- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de natuurbeschermingswet.
- Het snoeien vindt jaarlijks plaats van 1 januari tot en met 14 maart of vanaf 16 juli oktober.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.
- De randen van het element worden als hakhout beheerd met een cyclus van eens in de 6 –25 jaar.
- Snoei- en dunningswerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt. Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Bemesting is niet toegestaan.

- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Het element wordt waar nodig beschermd tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden. Een raster mag niet aan de bomen of struiken bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan.

Dennen-, eiken- en beukenbos			
Oppervlakte circa 17268 m ² (incl. een klein gedeelte dat de aanduiding NNB heeft en geen natuur is)			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
bewerken/inrichten terrein	verkleinen tak-, top- en resthout	0,05	2%
bewerken/inrichten terrein	maken van plantgaten/-plekken	0,05	2%
zaaien/planten	lossen, inkuilen en laden plantsoen	0,05	2%
zaaien/planten	groepsgewijs inbrengen zaadbomen	0,05	2%
begrazen binnen raster/sloten	verzorgen/controleren van (beheers-)dieren	1	10%
begrazen binnen raster/sloten	verzorgen drinkwater	1	10%
reduceren stamtaal, geen oogst	afzetten/zuiveren	0,1	15%
reduceren stamtaal, geen oogst	ringen (5 tot 50 bomen per ha)	0,02	15%
blessen/merken/meten bomen	blessen	0,166	10%
blessen/merken/meten bomen	meten op stam	0,166	10%
verwijderen ongew. vegetatie	prunus/exoten rooien/steken (<5% bedekking)	0,333	100%
snoeien	snoeien overhangende takken	0,25	5%
snoeien	versnipperen gesnoeid hout	0,25	5%
monitoring/karteren	certificering bos	1	100%
onderhouden/vervangen raster	konijnenraster plaatsen, onderhouden en na 10 jr verwijderen	0,05	2%
onderhouden/vervangen raster	onderhouden veeraster 100m1/ha incl. kraal/hek	0,05	2%
onderhouden/vervangen raster	plaatsen veeraster 100 m/ha	0,067	10%
onderhouden/vervangen raster	verwijderen veeraster 100 m/ha	0,067	7%
inspecteren veiligheid	Visual Tree Assessment (VTA-controle) per hectare	0,5	40%
oogsten hout	afzetten/vellen/voorconcentreren lang- en hakhout	0,166	40%
oogsten hout	uitdragen/uitslepen/uitrijden	0,166	40%
onderhouden wegen	onderhoud ontsluitingspad/-kade 20m/ha	1	100%
mantel en zoombeheer	mantel: afzetten boomvormers en lobben maken	1	15%
mantel en zoombeheer	mantel: verplaatsen takken met kleine graafmachine	1	15%
mantel en zoombeheer	zoom: maaien	1	15%
mantel en zoombeheer	zoom: oprapen	1	15%

5. Groenblauwe landschapselementen - Knip- en scheerheg (L01.05)

Een knip- of scheerheg is een vrijliggend lijnvormig landschapselement, met een aaneengesloten begroeiing van inheemse bomen en/of struiken, dat wordt geknipt of geschoren. Een dergelijk type heg is minimaal 25 meter lang. Een knip- of scheerheg kan periodiek gevlochten worden.

Beheerpakket 20 Knip- of scheerheg

Deelpakket 20b: Jaarlijks is minimaal 20% tot maximaal 50% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve handhaven verschijningsvorm.

Beheereisen

- Snoeimateriaal mag blijven liggen voor zover dat het element of de ondergroei niet schaadt;
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in of in de directe omgeving van het element;
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.
- Het element mag niet betreden en/of beschadigd worden door vee. Indien het element is uitgerasterd moet het raster op een zodanige afstand staan dat vraat aan stammen wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 15 juni en 15 maart.

Knip- en scheerheg (per 100 m)			
Oppervlakte circa 369 m			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
onderhouden/vervangen raster	jaarlijks aanvul. onderhoud raster heg/haag (100 meter)	1	44%
Heg knippen (per 100 m)	Knippen heg met motorheggeschaar	1	21%
Heg knippen (per 100 m)	Maaien voet heg	1	21%
Heg knippen (per 100 m)	Opruimen en naknippen heg	1	85%

Aanplant

- Gemengde toepassing van soorten: Haagbeuk/ *Carpinus betulus*; Kornoelje, gele/ *Cornus mas*; Liguster/ *Ligustrum vulgare*; Meidoorn/*Crataegus*; Tweestijlige meidoorn / *Crataegus laevigata*; Sleedoorn/ *Prunus spinosa*; Veldesdoorn/ *Acer campestre*; Hulst / *Ilex aquifolium*
- plantverband: twee rijen, met een afstand van ongeveer 30 centimeter tussen de rijen en een plantafstand van 30 tot 50 centimeter tussen de planten binnen de rij, in een kruisverband voor een dichtere groei. De soorten dienen inheems te zijn, bij voorkeur 2 of 3-jarig bosplantsoen. Plantmaat van het bosplantsoen is tenminste 60/80.

6. Kruiden- en Faunarijk grasland (N12.02)

Algemene beschrijving en afbakening

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; onder meer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden. Kruiden- en Faunarijk grasland betreft grasland, de grasachtigen (monocotylen) zijn daarin dominant, maar kruiden (dicotylen) en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%.

Aanleg en inrichting

Het grasland wordt – na een periode van uitmijnen (zie ‘overgangsbeheer’) - ingezaaid met het Mengsel Brabants Landschap Bloemenweide. Dit bevat: Beemdvossestaart, Duizendblad, Engels raaigras, Kamgras, Kleine Pimpernel, Knoopkruid, Margriet, Rietzwenkgras, Rode klaver, Rolklaver, Roodzwenkgras forse uitlopers, Roodzwenkgras gewoon, Ruwbeemdgras, Struisgras, Timothee laat, Timothee vroeg, Veldbeemdgras, Wilde peen, Wit struisgras, Witte klaver.

Beheeradvies

Dit beheeradvies beschrijft wat in het algemeen aan beheermaatregelen nodig is om het beheertype 'Kruiden en faunarijk grasland' in stand te houden. Lokaal bezien kan, door specifieke lokale omstandigheden, een aangepast beheer noodzakelijk zijn. Het instandhoudingsbeheer is bedoeld voor de situatie dat het beheertype in een 'gunstige staat' verkeert. Dat wil zeggen dat de samenstelling van de vegetatie (kenmerkende vegetatietypen, kwalificerende soorten), de aanwezigheid van structuurelementen, het voorkomen van kwalificerende soorten fauna en de abiotische omstandigheden voldoen aan de omschrijving 'goed' in de Kwaliteitsmaatlat voor dit beheertype. In kruiden- en faunarijk grasland domineren grassen, maar hebben kruiden ook een vrij groot aandeel (> ca. 20%). Naast voedselrijkere grassoorten (als Engels raaigras, ruw beemdgras) en gestreepte witbol, komen ook minder voedselrijke grassen voor als gewoon reukgras, rood zwenkgras en gewoon struisgras. De verschillende grassoorten groeien gemengd en de kruiden komen verspreid voor, niet alleen in haarden van één soort. Vaak is het aandeel laag bij de grond groeiende planten en rozetplanten groot (zoals madeliefje, vertakte leeuwentand, witte klaver, gewone brunel). Andere soorten die veel voorkomen zijn o.a. kamgras, rode klaver, veldgerst, timoteegras, vertakte leeuwentand, smalle weegbree en scherpe boterbloem. Op vochtige standplaatsen groeien ook soorten als echte koekoeksbloem, lidrus, moeraswalstro en moerasrolklaver. Goed ontwikkelde kruiden- en faunarijke graslanden hebben een gevarieerde structuur. Er is een afwisseling van kortere en langere vegetatie, ruigere delen en meer open plekken, en soms ook drogere en nattere delen. Ook is er een afwisseling van grassen en kruiden. De vegetatie is niet te dicht en de strooisellaag is dun, zodat zaad kan kiemen en jonge planten zich kunnen ontwikkelen. Van de kwalificerende soorten voor dit natuurtype – zowel planten als dagvlinders - komen er meerdere geregeld voor. Slechter ontwikkelde kruiden- en faunarijke graslanden zijn minder gevarieerd. Ze zijn minder kruidenrijk en worden vaak gedomineerd door enkele soorten. De vegetatie is dicht en ook kan er sprake zijn van een dikke strooisellaag. Als gevolg daarvan komen kwalificerende soorten veel minder voor. Zie ook niveau 3, Herstelbeheer. Het beheer is bedoeld voor situaties die min of meer stabiel zijn. De abiotische omstandigheden zijn dan op orde. Het beheer van kruiden- en faunarijk grasland bestaat meestal uit vrij extensief beweiden, en soms uit hooien met na-weiden. Bij beweiden is de kans op een meer gevarieerde structuur groter dan bij maaien. Het betreft matig voedselrijke vegetaties, die doorgaans niet bemest hoeven te worden. Als de omstandigheden te voedselarm worden kan incidenteel, bij uitzondering (al dan niet pleksgewijs), licht bemest

worden met ruige stalmest. Vanuit de instandhouding van het beheertype gezien gaat het hierbij om heel kleine hoeveelheden. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ook bekalking toegepast worden. Doelen van beheer: A. Zorgen voor een kruidenrijke vegetaties en tegengaan van strooiselophoping, verruiging en verbossing, B. Zorgen voor kleinschalige structuurvariatie, om ruimte te bieden aan allerlei diergroepen (dagvlinders en andere insecten, reptielen, vogels e.d.), C. In gebieden die belangrijk zijn voor weidevogels zorgen voor een gunstige vegetatiestructuur en voldoende voedselaanbod voor deze groep.

Het beheer bestaat vooral uit beweiden. Kruiden- en faunarijke graslanden zijn vegetaties van vrij voedselrijke omstandigheden, maar de productiviteit kan sterk verschillen. De intensiteit van het beheer moet worden afgestemd op de vegetatieproductie. Doorgaans kunt u met seizoensbeweiden volstaan, waarbij de dichtheid kan variëren (tot ca. 1,5 GVE/ha). Bij een nog vrij hoge productie (ca. 6 ton droge stof per ha of meer) kan – vaak tijdelijk – gemaaid en nabeweid worden om eerst verder verschaald te worden; bemesting moet dan achterwege blijven. Als de productie afneemt kan worden overgeschakeld op beweiding. Kleinschalige structuurvariatie kan ontstaan door de veedichtheid permanent te verlagen, of door delen permanent of tijdelijk uit te rasteren (bijv. slootkanten of randen langs bos of struweel). Ook wisselingen in begrazingsdruk kunnen bijdragen aan de structuurvariatie. In gebieden die belangrijk zijn voor weidevogels kunnen ruigere delen in het najaar gebloot worden. Bij bloten wordt het gewas op ca. 10 cm vanaf de grond afgemaaid en vervolgens verspreid. Kruiden- en faunarijke graslanden zijn matig voedselrijke vegetaties, die vaak niet worden bemest. Als de omstandigheden te voedselarm of te zuur ($\text{pH-KCL} < 4,8$) worden, kunt u evt. licht bemesten met ruige stalmest. Graslanden met een licht basische bodem zijn soortenrijker dan graslanden op een zure bodem. Dat is vooral aan de orde in weidevogelgebieden, om te zorgen voor voldoende voedsel (bodemfauna) voor weidevogels. Om verzuring tegen te gaan kan eventueel ook bekalkt worden.

Beheereisen

- 90% Het van het grasland wordt jaarlijks gehooïd en beweïd;
- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruid en brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid;
- Er wordt geen bemesting toegepast met uitzondering van vaste stalmest, maximaal 10 ton per

hectare per jaar en bekalking. Uitsluitend bemesting met vaste mest is toegestaan buiten de rustperiode. Dit pakket kan cumuleren met het pakket Ruige mest, ongeveer 5-10 ton per ha. Bij voorkeur bemesten na de rustperiode, om een te zwaar gewas te voorkomen;

- Tussen 22 juni en 1 april (volgend jaar) mogen er op enig moment 1-1,5 grootvee eenheden (GVE) per hectare bloemrijk grasland op het land staan;
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd.
- Het streven is dat kruidenrijk grasland via natuurlijke processen kruidenrijk is. Bij gebrek aan soorten in de zaadbank of in de omgeving kan pleksgewijs worden ingezaaid met een autochtoon, streekeigen mengsel of met soortenrijk hooi zaden worden aangevoerd. Dit is alleen een optie als de productiviteit gematigd is (rond 5-7 ton droge stof/hectare).
- Buiten de rustperiode wordt het gewas jaarlijks gemaaid en maaisel afgevoerd. Dit stimuleert
- de groei van bloeiende kruiden. Een tweede en/of derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan. Dit is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten.
- Bewerkingen, waaronder beweiding, zijn in de rustperiode niet toegestaan, daarbuiten wel.
- In geval van maaien en afvoeren mag de eerste maaibeurt pas na 22 juni worden uitgevoerd; dit geldt niet voor de eerste drie jaar na inrichting.
- Gedurende de eerste drie jaar mag het hele jaar worden gemaaid met een maximum van drie maaibeurten per jaar, met afvoer, om de bodem versneld te verschrallen (zie ook hierna: overgangsbeheer).

Kruiden- en faunairijk grasland (met IGG)			
Oppervlakte circa 27298			
Maatregel	Activiteit	freq. P.j.	% te bew. Opp.
bewerken/inrichten terrein	begreppelen	0,5	25%
bekalken/bemesten	bekalken (incl. aankoop 125kg/ha)	0,333	10%
maaien, afvoeren/oogsten gew	maaien/snijden	1,6	5%
	schudden	3,2	10%
	wiersen	1,6	10%
	oprapen en lossen	1,6	10%
	maaien/oprapen gecombineerd	1,6	15%
	maaisel afvoeren en composteren 6 ton/ha	1,6	15%
verwijderen ongew. vegetatie	kruiskruid/distels maaien (<5% bedekking)	1	15%
onderhouden/vervangen raster	onderhouden veeraster 100 m/ha incl. kraal/hek	1	20%
	plaatsen veeraster 100 m/ha	0,067	20%
onderhouden wegen	onderhoud ontsluitingspad/-kade 20m/ha	1	100%

7. Solitaire bomen (L01.13)

Solitaire bomen zijn bepalende elementen in het landschap en geven diepte in het perspectief. Ze worden vaak aangetroffen bij landgoederen.

Voor de aan te planten bomen geldt een minimumomvang van 10-12 cm omtrek. De kruin van een volgroeide boom kan, afhankelijk van de soort, een omtrek van 10 tot 20 meter hebben.

Aanplant

- Gevarieerd toegepaste soorten: Zomereik, Wintereik, Zomerlinde, Winterlinde.
- Aanplant geschiedt met een boomkuil van 07x0,7x0,7 m, tenminste één boompaal en een passende bescherming tegen vraat door reeën.
- wanneer de solitaire boom in gras of ruigte staat, dienen twee maaipaaltjes te worden geplaatst om maaischade te voorkomen. Deze paaltjes steken zo'n 30-50 cm boven het maaiveld uit.

Beheereisen

- De bomen worden periodiek gesnoeid. Jonge bomen gemiddeld eenmaal per 5 jaar en oudere bomen gemiddeld eenmaal per 10 jaar. Bij oudere bomen kan het snoeien zich beperken tot het verwijderen van dood hout;
- Na het snoeien beslaat de blijvende kroon altijd minimaal tweederde deel van de totale lengte van de boom;
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in de directe omgeving van het element;
- De bomen mogen niet beschadigd worden door vee. Jonge bomen in een weiland (boomdijk) zijn voorzien van een boomkorf of zijn uitgerasterd;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 15 juli en 15 maart.

8. Wandelpaden (L04.01)

Algemene beschrijving

Mensen gebruiken het landschap niet alleen om te voorzien in hun levensbehoeften. Het landschap wordt ook gebruikt voor recreatie in haar vele vormen. Het landgoed wordt ontsloten door een structuur met wandelpaden die aansluit bij de directe omgeving van de boswachterij Dorst. De wandelpaden worden uitgevoerd als graspaden.

Inrichting

- De wandelpaden worden uitgevoerd als graspaden.
- De paden zijn duidelijk gemarkeerd en zijn geschikt voor wandelaars met een normale conditie.
- Het wandelpad vormt een onderdeel van een doorgaande en/of openbare wandelstructuur.
- Het wandelpad heeft een breedte van maximaal 3 meter;
- Het wandelpad moet opengesteld zijn van zonsopgang tot zonsondergang;
- Het wandelpad is verboden voor motoren en ander gemotoriseerd verkeer, mountainbikers, fietsers en loslopende honden;
- Het wandelpad wordt periodiek gemaaid zodat een goede begaanbaarheid gedurende het jaar gewaarborgd is.

Beheer

- De wandelpaden dienen te worden gemaaid afhankelijk van de hoeveelheid gras die er groeit en de mate van verschraling. Dit betekent dat er minimaal enkele keren maar zeker in de eerste jaren tot 5 keer gemaaid moet worden.

9. Beheer algemeen

Naast het beheer van bovenbeschreven natuurdoeltypen worden enkele algemene beheersmaatregelen getroffen voor het gehele landgoed:

- Onderhoudrasters;
- Onderhoudbebording;
- Onderhoud beheerpaden.

Openstelling publiek

Landgoed 't Hoefke wordt opengesteld voor publiek. Hierbij draagt het landgoed bij aan de recreatiemogelijkheden nabij de boswachterij Dorst. De ontsluiting van het landgoed kan prima aansluiten bij het maken van een ommetje in de omgeving van de boswachterij. Er wordt aangesloten op de parkeervoorziening van het landgoed de Hannebroeck. De openstelling wordt aangegeven middels bebording en is conform de eisen van de Natuurschoonwet.

Overgangsbeheer

Het overgrote deel van het landgoed 't Hoefke is landbouwkundig gebruik geweest als maïsland. Vanwege het landbouwkundig gebruik adviseren wij in beeld te brengen wat de voorraad aan mineralen in de bodem is (met name Stikstof, Fosfaat en Kali), door middel van een bodemanalyse.

Met name grote hoeveelheden fosfaat in de bodem, wat op de maïspercelen te verwachten is, dragen bij aan een moeizame natuurontwikkeling. Met de voorgeschiedenis in het achterhoofd, start de zoektocht naar een beheer wat aansluit bij de beoogde toekomstige natuurdoelen op het perceel. Zeker voor de ontwikkeling van het zwakgebufferd ven en de poel is het zo veel mogelijk beperken van uitspoeling van fosfaat erg relevant. Om tot een goed overgangsbeheer te komen is het aan te raden twee tot drie tussenjaren te gebruiken om zo veel mogelijk fosfaat aan de bodem en daarmee ook het ondiepe grondwater te onttrekken (uitmijnen). Hiertoe wordt de grond ingezaaid met een mengsel van Brabants Landschap. Dit mengsel bestaat uit:

grasmengsel bio		%	
engels raaigras	lolium perenne	10 BIO	
timothee	phleum pratense	8 BIO	
beemdlangbloem	festuca pratensis	10 BIO	
rietzwenkgras	festuca arundinacea	10 bio	
witte cultuurklaver	weißklee jura	4 bio	
witte weideklaver	weißklee liflex	4 bio	
rode klaver mattenklee	rotklee merula	4 bio	
veldbeemd	Poa pratense	10 conventioneel	
grote vossestaart	alopecurus pratensis	8 conventioneel	
struisgras	agrostis tenuis sibth	8	
wit struisgras	agrostis stolonifera I	8	
kamgras	cynosurus cristatus	4	
roodzwenkgras	festuca rubra	12	
		100 %	

Voorafgaand aan het inzaaien van gras klaver is het wenselijk een zomergraan te telen, zodat het grasklaver mengsel beter aanslaat. In het grasmengsel wordt ongeveer 5-6 kg rode klaver extra toegevoegd. Hiermee wordt de productie van het grasland gestimuleerd en daarmee ook de afvoer van fosfaat.

Bij uitmijnen is naast het gebruik van klaver, ook de pH en de kali-voorziening van belang. Om de klaver in de grasmat te houden is naast een goed beheer, tevens voldoende Kali nodig. Afhankelijk van de ontwikkeling van de klaver en grasmat, zal indien nodig op deze graslanden kali bij gestrooid worden. Het toepassen van het Brabants Landschapmengsel is bovendien van belang omdat in dit type landbouwgronden die pas recent uit productie zijn genomen, veelal geen natuurlijke zaadbronnen meer aanwezig zijn.

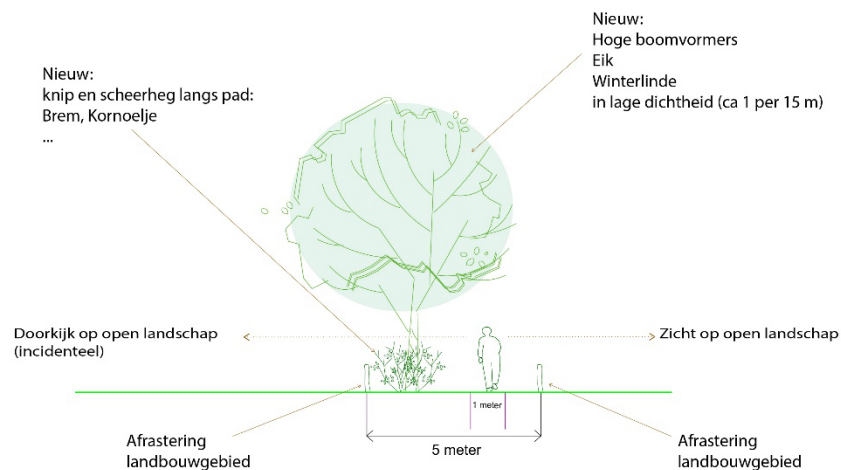
In de loop van 4 tot 5 jaar zal langzaam maar zeker de overgang naar een natuurlijk grasland vorm krijgen en krijgen de kruiden en grassen die van nature op dit perceel voorkomen langzaam de overhand.

DUURZAME INSTANDHOUDING

Door de wijziging van het bestemmingsplan wordt er natuur in het plangebied toegevoegd in combinatie met twee nieuwe bouwblokken voor de te bouwen huizen. Naast de planologische zekerstelling wordt ook een akte (met o.a. een kettingbeding) afgesloten met de gemeente Oosterhout waardoor de eigenaren of toekomstige eigenaren gehouden zijn aan deze afspraken. In deze overeenkomst is een aantal afspraken zoals de openstelling voor publiek, wanneer het landgoed moet worden gerealiseerd en ook dat deze duurzaam in stand moet worden gehouden. Tevens wordt de inrichting en het beheer vastgelegd bij het kadaster middels een kwalitatieve verplichting.

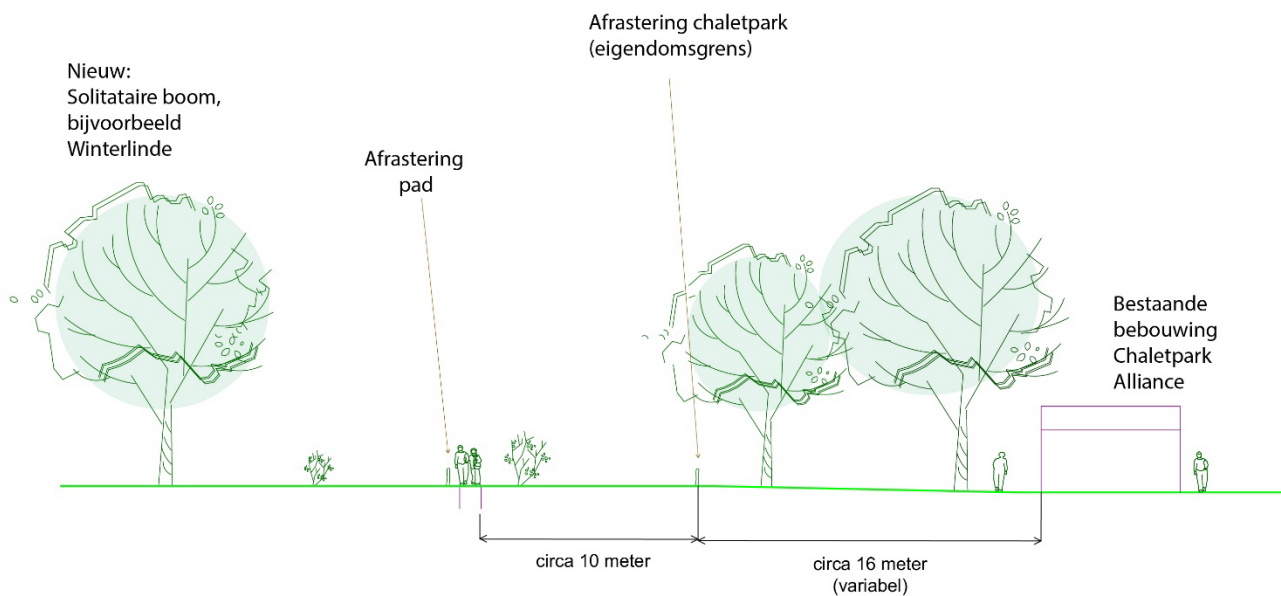
Natuurschoonwet

Indien gewenst door de eigenaar van het landgoed, kan een rangschikking in het kader van de Natuurschoonwet (NSW) worden aangevraagd. Het landgoed Heiningenhoef zal naar verwachting kunnen worden gerangschikt volgens deze wet. De inrichtingsschets bij dit beheersplan voldoet aan deze uitgangspunten. De NSW levert geen directe inkomsten op maar biedt een aantal fiscale faciliteiten waardoor de belastingdruk op de totale exploitatie kan worden verminderd. Indirect levert dit uiteraard een bijdrage aan de instandhouding van het landgoed.

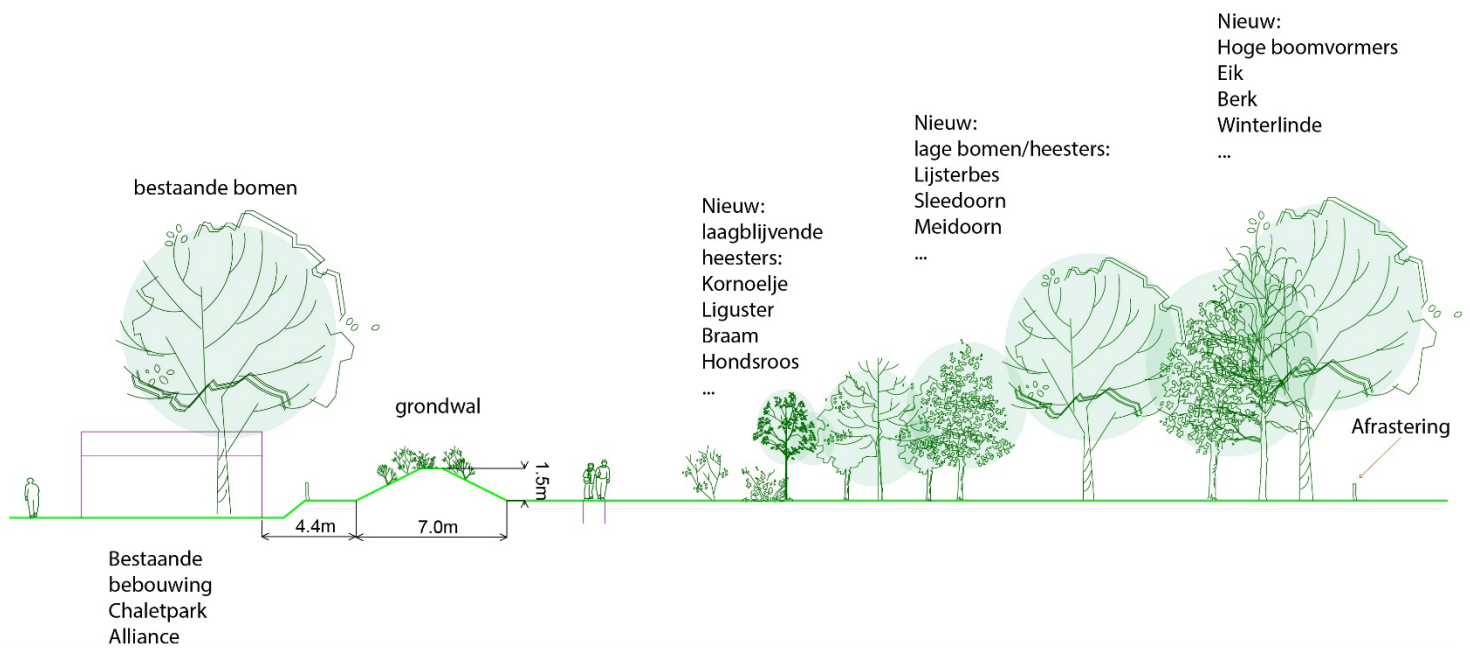

Doorsnede A-A' Noordzijde landgoed op akker tegenover de Hannebroeck

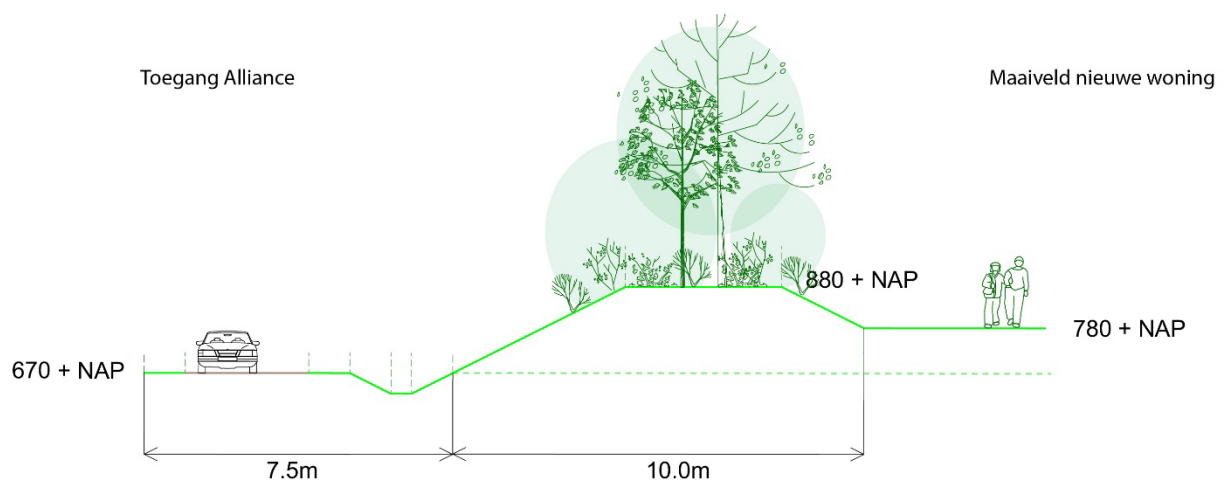
Doorsnede A-A' Noordzijde landgoed op akker tegenover de Hannebroeck

Doorsnede B-B' Westzijde Chaletpark Alliance

Doorsnede C-C' Zuidzijde Chaletpark Alliance

Doorsnede D-D' Toegang Chaletpark Alliance / beheerpad en houtwal

